

135 vuotta Arabian astioita

Useimmille on myös tehtaan nimen alkuperä hämärän peitossa. Saakoot he täten tietää, että Kaanaanmaan niityn vieressä sijaitsi huvila, jonka nimi oli Arabia ja josta sitten tuli tuon Vanhankaupungin lahden rannalla kohoavan valtavan tehdasyhdyskunnan ensimmäinen kehto.

Saviseppo, Arabian henkilökunnan perhelehti, N:ro 6, 1947

Arabia juhlii tänä vuonna pitkää, keraamista historiaansa. Arabian historian juuret ulottuvat 1800-luvun lopun Ruotsiin, Rörstrandin posliinitehtaalle. 135 vuotta sitten 25. marraskuuta Rörstrand sai Keisarillisen Senaatin erioikeuskirjan posliinitehtaan perustamista varten Suomeen. Siitä alkoi pitkä ja värikäs taival kohti keramiikkatehtaan laajentumista ja kehittymistä. Tehdastontti löytyi Helsingin pohjoispuolelta, Kaanaanmaan niittyalueelta, jonka vieressä sijaitsi Arabia-niminen huvila. Ensimmäiset tehdasrakennukset syntyivät nopeasti ja Arabia-nimen saanut tehdas aloitti toimintansa jo heti seuraavan vuoden lokakuussa. Posliini-, fajanssi- ja muiden savituotteiden valmistus Arabiassa oli saanut alkunsa.

Arjen estetiikkaa koteihin

Vuosien mittaan Arabiassa ovat valmistuneet astioiden ohella mm kaakeliuunit, saniteettiposliinit, eristimet ja tiilet. Arabia on elänyt suhdanteiden mukaan luoden kullekin ajanjaksolle ominaisen valikoiman. Oma taiteellinen linja korostui 1930-luvulla, jolloin silloinen taiteellinen johtaja **Kurt Ekholm** perusti menestyksekkään Arabian taideosaston. Arjen esteettisyyteen oltiin kiinnitetty huomiota jo aikaisemminkin, kun **Greta Lisa Jäderholm-Snellman** perusti vuonna 1929 Vackrare vardagsvara -osaston, jossa luotiin "käsimaalattuja taideteoksia huokean kaluston hinnoin".

Arabian astiat ovat muotoilleet suomalaisen muotoilun suuntaa jo vuosikymmenten ajan. Taide- ja tuotesuunnitteluosastoilla on työskennellyt lukuisia maamme arvostetuimpia taiteilijoita ja muotoilijoita. Heidän teoksensa ovat vieneet suomalaista muotoilua ja keramiikkataidetta ympäri maailmaa. Yhä edelleen Arabia jatkaa ennakkoluulotonta muotoilun linjaa. Nykyisin Arabian valikoima on keskittynyt kattamisen alueelle – astioilla voi kattaa, valmistaa ruokaa ja sisustaa.

Kattausten klassikoita ja uusia tulokkaita

Lukuisesti palkitut muotoilijat, **Kristina Riska** ja **Kati Tuominen-Niittylä**, suunnittelivat tiukasti pelkistettyjä muotoja, mutta päästivät värit valloilleen luodessaan Arabian suosituksen, vuonna 2005 lanseeratun KoKo-astiasarjan. KoKo-astioiden muodot antavat erinomaisen pohjan erilaisille värimaailmoille. Sarjan ideana on ollut alusta alkaen värien leikki.

Arabian uusin astiasarja, **Harri Koskisen** suunnittelema Oma henkii harmoniaa ja sielukkuutta. Kansainvälisesti tunnettu muotoilija on yhdistänyt taidokkaasti sarjan keraamisten osien rinnalle lasia, alumiinia ja puuta. Sekä KoKo-että Oma-sarjojen suunnittelijoiden lähtökohtana on ollut vanhan yhdistäminen uuteen. Vaikka Oma-astiat luovat eheän kokonaisuuden keskenään, voi niihin hyvin yhdistää vaikkapa **Kaj Franckin** 1950-luvun astioita. KoKo-astioiden värikirjo luo yhdistämiselle loputtoman mahdollisuuden.

Arabian nykyvalikoima koostuu uusien sarjojen ohella rakastetuista klassikoista. Esimerkiksi keramiikkataiteilija **Inkeri Leivon** suunnittelema puhtaan valkoinen – aikansa radikaali – Arctica syntyi sinapinkeltaisen sametin ja suurten kukkakuosien kontrastiksi. Vuosi oli 1979, jolloin Arctican ensimmäiset osat tulivat upouusista tunneliuneista ulos. Vielä kauemmin tuotannossa on ollut **Birger Kaipiaisen**, koristeiden ruhtinaan, vuonna 1969 suunnittelema Paratiisi-astiasarja. Sarjan rohkea, taiteellinen ote on tehnyt siitä unohtumattoman.

Musta Paratiisi juhlii Arabiaa

Birger Kaipainen teki kesäisen värikkäistä Paratiisi-astioista talven muuttaen koristeet mustavalkoisiksi. Värikirjon hiipussa tilalle tuli herkkä tyylikkyys. Arabia tuo 135-juhlavuoden kunniaksi Mustan Paratiisin uudestaan myyntiin kuluttajien pyynnöstä 1.8. – 31.12.2008.

Keittiöissä luodaan makuherkkuja

Kattamisen ohella Arabia tuo keittiöihin ruoanvalmistusastioita. Esimerkiksi muotoilija, professori **Tapio Yli-Viikarin** Kokki-pata ja Uunikokki-astiat ovat olleet jo pitkään Arabian valikoimassa ja niiden suosio jatkuu yhä. Kokki-patojen ja Uunikokki-astioiden monipuolisuus tekee ruoanlaitosta nautinnollista.

Sami Ruotsalainen on suunnitellut Arabian uuden, juuri valikoimaan tulleen Maku-keittiösarjan. Maku-astiat täydentävät Arabian ruoanvalmistuskategoriaa. Sarjan astioista kuultaa nostalgian tuntu. Niiden yhtenä lähtökohtana onkin ollut muotoilijan isoäidin Arabian vanha keraaminen kulho. Astiat on kuitenkin suunniteltu hyvin modernilla otteella. Niiden muotoilussa käytännöllisyyttä tukee raikas esteettisyys.

Poetica – uniikkia sarjatuotantoon

Arabian taideosaston myötä Arabiaan on syntynyt korvaamaton taiteellinen perintö. Nykyisin Arabian taideosastoyhdistys ry jatkaa uniikkitaiteen traditiota, kun taas Arabian valikoimassa on keskitytty keraamisten lahjaesineiden valmistamiseen. Vakiovalikoiman esineet sisustavat kodin niin juhlaan kuin arkeenkin.

Viime vuonna julkistettu Arabian 5KULMAA toi perusvalikoiman ohelle taidekeraamisen piensarjan. Viisi nuorta taitajaa loivat Arabian tehtaan ammattilaisten kanssa keraamiikasta ainutlaatuisia teoksia. Vuosikymmenien varrella opitut taidot siirtyivät yhteistyön kautta sukupolvelta toiselle. Arabian 135-juhlavuoden kunniaksi on valmistettu näitä taitoja noudattaen kaksi taidevatia. Juhlavuoden Poetica-vadit on suunnitellut keramiikkataiteilija **Pekka Paikkari**. Vatiin lasite on peräisin muotoilija **Anja Jaatinen-Winqvistin** Karelia-astiastosta, johon hän itse kehitti lasitteen.

- Tulin Arabialle juuri silloin, kun Karelia-lasitetta käytettiin ahkerasti. Minulle Arabia edustaakin juuri tuon lasitteen luomaa väriä, joka muuttuu aina poltosta riippuen. Siinä tulee mielestäni erittäin hienosti esille se, miten uniikki mahdollistuu sarjatuotteessa – lasite tekee teollisen tuotannon esineistä yksilöllisiä, Pekka kertoo.

Arabian Pro Arte –osastolla maalattujen Poetica-vatiin kukat vaativat erityistä ammattitaitoa onnistuakseen. Maalarilla tulee olla oikea herkkyys tuntea siveltimen veto keramiikan pinnalla juuri niin, että lopputulos on täydellinen; se ei saa olla liian runsas eikä liian ohut. Maalari ikäänkuin herkistyy keramiikalle.

- Vatiin kukkien terälehdet maalataan samalla tekniikalla kuin Valencian astiat. Siveltimen veto liikkuu kahteen suuntaan, joka luo koristeeseen kauniin muodon, Pekka kuvailee.

Paikkari kuuluu Arabian taideosastoyhdistykseen ja luo uniikkitaideita yhdeksän kerroksen taiteilija-ateljeessaan. Materiaaleina hän käyttää Arabian omaa savea ja lasitteita – koko hänen luomisensa kietoutuu tehtaan ympärille. Hänen materiaalituntemuksensa ja yli 20 vuoden työskentely Arabian tehtaalla luovat vahvan perustan Arabian juhlavuoden vadeille.

- Juhlavuoden vadit ovat synteesi Arabian historiasta ja nykyhetkestä – muodoista, siveltimen käytöstä, lasitteista ja maalausväreistä, Pekka lopettaa.

Paikkari on suunnitellut Poetica-vateihin kaksi eri koristetta. Kumpaakin vatiä valmistetaan Arabian Pro Arte –osastolla 135 kappaletta.

Lisätietoja ja kuvapyynnöt:

Elise Kovanen, tiedottaja, elise.kovanen@iittala.com tai 0204 39 5431